

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciškanska ulica št. 8 (tiskarna I. nadst.). Uradni: ure za stranke od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedeli in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. : : :
NAROČNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21.00, polletna K 10.80, četrtletna K 5.40, mesečna K 1.80; za Nemčijo celoletno K 26.40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36.—

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov
ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in ureduje za stranke od 8. do 2. dopoldne in od 3. do 7. zvečer
Inserati: enostopna petilivrtica 30 vin, pogojen prostor, posla-
na: in tiskan 40 vin. — Inserate sprejema upravništvo

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo
Reklamacije lista so poštnine proste.

Stev. 787.

V Ljubljani, v sredo dne 21. januarja 1914

Leto IV.

Blamaža večine.

Včerajšnja seja državnega zbora je zopet trajala do poznega večera. Ne da bi bilo prišlo do končnega rezultata. Nadaljuje se danes. Vendar pa se že sedaj jasno vidi blamaža slavne večine; ako pride danes do glasovanja o finančnem načrtu in če vztrajajo krščanski socialci na svojem glasovitem dodatku, bo predlog odklonjen in skoraj z absolutno gotovostjo sprejet kompromis z gosposko zbornico.

Zadnje poročilo, ki smo ga pozno zvečer dobili z Dunaja, pravi, da so nemški nacionalci omedleli in da je tudi Poljsko kolo vrglo krščansko socialni dodatni predlog pod mizo. Ponosna večina se je razlezla kakor rakovi mladi, krščanski socialci, ki so hoteli z zahrbtnim napadom dobiti vajeti parlamentarnega položaja v roke, so osamljeni, naš dični dr. Šusteršič pa je po nepotrebnem iztaknil slovesno blamažo, katere bi se bil kaj lahko obvaroval, če bi bilo v njegovi glavi količjak politične ideje.

Kar so krščanski socialci nameravali, je bila povsem navadna podlost, katere niso diktilirali nobeni višji politični obziri, ampak le malenkostni strankarski interesi. To je seveda pri krščanskih socialcih vedno vodilni motiv. Ni ga političnega vprašanja, pri katerem bi ta stranka vprašala, v kakšnem razmerju so z njim ljudski interesi; prva misel je vedno strankarski dobiček. Za par krščansko socialnih mandatov so pripravljani, da prodajo vse ljudske koristi in zataje, kar sami razglašajo za najsvetejše.

Ko se je po prizadevanju socialnih demokratov zvišal eksistenčni minimum na 1600 K, so kristjani zarohneli, ker je bil to — socialno demokratičen uspeh. Če bi bili slutili, da bo rezultat vendar tak! Sami bi bili predlagali, kar so zahtevali socialni demokrati. Seveda ne zaradi stvari, za katero se ne brigajo, ampak zaradi uspeha. Toda kdo je mogel misliti? Vlada je zatrdila, da se zvišani eksistenčni minimum ne upira, krščanski gospodje so hoteli biti tam, kjer bo zmaga, ne glede na to, kakšna da bo, pa so glasovali proti socialno demokratičnemu predlogu. In kljub vsemu odporu, kljub vsem zaprekam je naposled vendar zmagala socialno demokratična zahteva. Kako da ne bi krščanski poskalkali iz kože?

Medtem ko so v besu tekali kakor brez glave okrog, se je pa pojavil gospod Pawelka, magistratni režiser dunajskih volitev in preplašil gospode z novim odkritjem: Kdor bo plačeval dvajset kron in štirideset vinarjev davka, pride v tretji razred dunajskega občinskega volilnega imenika. Za štirideset vinarjev avanzira iz četrtega v tretji razred, v patentirani krščansko socialni razred! Med temi davkoplačevalci pa je kupček socialnih demokratov; če to obvelja, splava gotovo nekoliko krščansko socialnih mandatov po vodi in v občinski svet pride še več rdečkarjev.

To je učinkovalo, kakor da je padla bomba med krščanski Izrael. To je nedopustno! Tega ne sme dovoliti Stürgkh, tega ne sme omogočiti gosposka zbornica. Tako se je plodila intriga, ki je hotela udariti pečat besedolomstva vsej poslanski zbornici.

Kogar politična strast ne opijani, je moral razumeti, da je taka taktika nemogoča, da taka spletarija ne more imeti rezultata. Poslanska zbornica si pljune v obraz, če osramoti soglasni sklep svojih zastopnikov; gosposka zbornica se osmeši, če opusti edino koncesijo, ki jo je dobila za drago ceno; vlada se onemogoči, ako odneha od kompromisa, ki je bil dosežen s težkim trudom. Krščanski socialci niso mislili na take reči, ker jih je zaslepil strah za mandate.

Toda čemu je moral Šusteršič dajati svoje ime krščansko socialnemu »dodatku«? Kaj so njemu mar dunajski mandati? Če hočejo krščanski socialci prelomiti besedo, naj prevzamejo tudi odgovornost za politično pobalinstvo. Za njih nameravani mandatni profit se ni treba prostiurirati drugim ljudem.

Predlagatelj famoznega dodatka je prevzel komično vlogo. Če bi bil ta predlog sprejet, bi dobila Avstrija zakon, kakršnega nima ves svet. Saj imamo dosti čudnih, dosti zastarelih, dosti krivičnih zakonov, dosti takih, ki se dajo razlagati na vse strani. Ampak zakona, ki se sam razveljavlja še nismo imeli. Zakon, ki predpisuje davek in ga obenem črta, bi bil gotovo unikum, ki spada v muzej.

Dr. Šusteršič ga je vendar podpisal na prvem mestu. Menda je tudi on hotel biti tam, kjer bo zmaga. In zdaj je tam, kjer je blamaža.

Politična kapaciteta slavnega klerikalnega voditelja se krči. Videl je krščanske socialce nemške nacionalce. Poljake in mladočehe v družbi, pa si je mislil: To je večina, tukaj moram biti tudi jaz. Le malo naj bi bil premislil parlamentarno zgodovino zadnjega časa, pa bi se bil lahko spomnil, da se na to večino ni zanašati 48 ur. Toda Šusteršič potrebuje uspehe. Tla pod nogami niso več tako trdna kakor nekda, pokloni niso več tako globoki, marsikdo, ki se je včasih ustavljal, kadar je videl klerikalnega gromovnika, gre zdaj s kratkim pozdravom mimo. Treba je popraviti situacijo, treba je uspehov za oko. To krčevito stremljenje slabi razsodnost, in dr. Šusteršič je podpisal kakor v nezavesti.

Ali nemški nacionalci so se dali od Stürgkha prepričati, Poljaki so se spomnili na svoje tradicije, glasoviti dodatek je že takorekoč pokopan. Večina je blamirana, pred vsemi pa je blamiran dr. Šusteršič. Novi fiasko ga lahko napoti na razmišljanje, kako minljiva je slava sveta.

Grof Tisza — hrvaški gost.

Zagreb, 19. januarja.

Grof Tisza se je vrnil v Budimpešto in tam pripoveduje svojim zvestim trabantom, kako zadovoljen da je s »prisrčnim« sprejemom, ki ga je doživel v Zagrebu. Vse je bilo veliko lepše, nego je pričakoval; Tisza je v globočini svoje blage duše prepričan, da ima čarodajno silo v sebi in da zadostuje njegova prikazen za zmago vseh njegovih idej. Vsi spori med Hrvaško in Ogrsko so danes končani, madjarska državna ideja je utrjena za večne čase, med Zagrebom in Budimpešto sanja mehka idila, v duhu se obemata obe mesti, čaradaš je kolo in kolo je čaradaš, in grof Štefan Tisza je triumfator, ki je izvršil ta čudež in plava v gloriiji kakor mitološki bog nad vso to krasoto! Kdo bi bil predlaskem ali lani pričakoval tak sijajen uspeh? Razmere na Hrvaškem so bile tako desolate, da ni mogel zborovati sabor, protimadjarska strast je divjala tako, da je ni bilo mogoče krotiti drugače kakor s komisarjatom. Zdaj pa sprejemajo grofa Tiszo kakor odrešenika v Zagrebu, prižigajo mu kadilo na cente, slave ga kot prijatelja, dobrotnika, junaka!

Res, oficijelni Zagreb je ležal v prahu pred Štefanom Tiszo; madjarski diktator je slišal »navdušene« živio-klice, kajti če se na Hrvaškem kaj kliče, mora biti vedno navdušeno. Privedili so mu obed, slavnostno predstavo, vse kar se je moglo privediti v enem kratkem dnevu. Ali grof Tisza se moti — namenoma ali pa iz kratkovidnosti. Oficijelni Zagreb ni Hrvaška, tisti, ki so se mu klanjali »do zemlje crne«, niso hrvaški narod. Grof Tisza je gledal Patomkinove vase v Zagrebu in daleč naokrog smo imeli ruski sistem.

Preden se je madjarski ministrski predsednik odpeljal iz Budimpešte na Reko, so se prepeljali po progi trije vlaki, da se dožene, če se bo grof Tisza lahko mirno in varno vozil. In v Zagrebu, kjer je birokracija in politično štreberstvo glasnilo vdanost in srečo, so policijske in žandarske trupe pazile, da se spreglasno in preočito ne izrazi pravo mišljenje naroda.

Zjutraj se je Tisza pripeljal in ob 9. je začel sprejemati deputacije. Prvo je bilo na vrsti popovstvo z nadškofom — koadjutorjem Bauerjem in z grško-katoliškim škofom Drobobekim na čelu. Potem so prišli oficirji, potem uradniki avtonomnih in skupnih oblasti, potem župan, potem predsedstvo trgovske in obrtne zbornice, potem zveza gostilničarjev. To je bila vse etiketa. Ob 11. pa se je pričela oficialna politika. Takrat se je Tisza pripeljal v sabor, ter obiskal koalicijsko v njenem klubu. Levi kolicije so ga pozdravili z živio-klici, poslanec Mužuranić pa je spustil govoranco. Ker Tisza seveda ne zna hrvaško, so morali gospodje rabiti nemščino kot posredovalni madjarsko-hrvaški jezik. Zanimivo je s tega sestanka, da je Tisza dejal, da njegov sporazum s koalicijsko ni le ad hoc, ampak da ga je on vedno smatral za pogodbo, ki je odstranila zapreke za skupno in »uspešno« delo.

Od koalicijske Tisza odšel v klub starih madjaronov, kjer mu je pokadil dr. Šumanovič. Ob 6. zvečer je bil v banovi palači slavnostni obed. Miza je bila pogrnfena za 38 oseb. Seveda so bile tudi tukaj govorance ob šampanju.

Zvečer je bil Tisza v gledališču. Ves trg je okupirala policija — neš in na konjih. Davno pred začetkom predstave je policija preiskala vsak kotiček, če se ne skriva kaj kakšna bomba ali kaj podobnega. V gledališče so prišli seveda samo zanesljivi ljudje, eleganten svet, pa tudi ta je moral korakati skozi petkratno vrsto policistov, ki so vsi hoteli videti vstopnice. Vse gledališče je bilo polno visoke in nizke policije. Po končani predstavi se je zbralo v vestibulu nekaj ljudi, da bi videli medveda, njih pet ali šest je klicalo »živjio!«, drugi so molčali, ker je radovednost lahko tudi tiha.

Pravo mnenje ljudstva pa se je pokazalo drugod. Ob 10. dopoldne je bil v ogromni dvorani »Sokola« z njenimi velikanskimi galerijami ljudski shod, ki ga je sklicala socialno demokratična stranka. Že dolgo ni videl Zagreb takega zbora. Na tisoče ljudi je polnilo dvorano,

galerije in stranske prostore. Delavsko ljudstvo je prišlo počastit glavarja madjarske fevdalne reakcije na svoj način. Če mislijo vsi drugi, da je treba padati na kolena, kadar se je prikaže veljak, si zna delavstvo ohraniti neodvisnost svojega prepričanja in povedati odkritosrčno besedo brez obzira na politične štreberje in tihotapce.

Umestno se nam zdi, da podamo slovenskim sodrugom natančnejše poročilo o tem shodu, kar se zgodi jutri. Konstatirati pa je vendar treba, da je bil to najpomembnejši dogodek ob prihodu grofa Tisze. To je čutila tudi koalicijska, ki je poslala svojega zastopnika dr. Dušana Popovića na shod, da govori in obljubi

Javen shod izprtih tiskarjev.

Snoči so imeli izprti ljubljanski tiskarski pomočniki v »Mestnem domu« javen shod, na katerem so natančno in jasno povedali vzroke takozvanega tiskarskega »štrajka« in s tem so razkrili seveda tudi vse ostudne laži in zavajanja, ki jih trosijo javnosti gospodje principali in gotovi listi. Shod je bil zelo dobro obiskan in razpoloženje izprtih pomočnikov je bilo tako, da je prevzetne gospode podjetnike lahko strah pred tem razpoloženjem.

Predsednik tiskarske organizacije na Kranjskem Werz je a k otvarja javen shod ob 7. zvečer, pozdravlja navzoče in pove namen shoda: Povedati javnosti, kako je prišlo do izpota tiskarskega delavstva.

Odkar se je pričelo mezдно gibanje pomočnikov, so tiskarski podjetniki pridno na delu, da očrnilo delavstvo. 17. t. m. je bil na Dunaju zopet shod principalov Nižje Avstrijske, delegati so prišli tudi iz drugih dežel, ki so nagradili iznova polno laži: Da organizacija nima več denarja za izplačevanje polnih podpor, da pomočniki prosijo že principale, da poročajo delavski listi pristransko o boju. Izrazili so tudi pobožno željo, da je tarif nepotreben in da bi zadostoval regulativ. Nemški listi in za njimi tudi nekateri slovenski poročajo, da hočemo uničiti tiskarsko obrt, da so naše zahteve pretirane. Če pa pregledamo zaznamek konkurzov, vidimo, da tiskarni in apotek ne zadene nikdar konkurz. (Smeh.)

Boj nam je bil vsiljen, to moramo konstatirati, kljub temu je že tretjina podjetnikov podpisala tarifni načrt. Le Kranjska dela izjemo. Razen »Narodne Tiskarne« in »Učiteljske« »Save« in neke akcidenčne tiskarne v Ljubljani se noče vdati nobena druga. Včasih smo mislili, da so naši principalii pošteni, sedaj pa smo jasno spoznali, da so delavstvu zelo neprijazni.

V naši organizaciji je nad 15.000 članov, 2000 sploh ni bilo prizadetih, v delu je po provizoričnem tarifu nad 3000 pomočnikov, v gibanju je 9100 članov. Naša stvar ne stoji slabo, čeprav »Laibacher - Zeitung« (klici »Slovenec« tudi!) pripoveduje, da že takorekoč prosjačimo za delo.

Skupaj smo izstopili in le skupaj bomo šli na delo (Tako je!). Ne verujete listom, ki pišejo, da bodo podpore reducirane. Te vesti imajo le namen, razdvojiti naše vrste. Pozivljam Vas, da ostanete organizaciji zvesti in zmagali bomo. (Odobranje.)

Sodrug Tutta poroča v nemškem jeziku o zadnjih dogodkih v tiskarski obrti. Tarif je potekel 31. decembra. Tarifna konferenca se je razbila ob trmoglavosti principalov. Zato je pomočništvo izdelalo spomenico, ki je obsegala provizorični tarif. Po vseh listih se trosijo laži o naši »stavki«. Namesto, da bi odgovorili principalii na provizorični tarif do 10. decembra, so nas vrgli na cesto že 6. decembra. Do izpota je prišlo zato, ker so veleindustriji nahujskali tiskarniško podjetnike, da naj zatro našo organizacijo. In ker je naša organizacija ena najmočnejših, so hoteli s tem zadeti vse druge delavske organizacije. Vsi stanovi, uradniki, učitelji itd., vse delavske organizacije se potegujejo za izboljšanje mezd, le mi se ne smemo. Koliko bojev je bilo treba, da smo zgradili našo trdnjavo, našo organizacijo, in to nam hočejo sedaj uničiti.

Nek ljubljanski podjetnik je hotel pridobiti izprtega pomočnika za stavkokaza s tem, da mu je pravil, da organizacija podpore že reducira (Smeh.) Do danes je 289 tiskarn kapitaliralo, to konstatiram v naše veselje. Glede naših lokalnih razmer moram konstatirati, da so naši kranjski tiskarski pomočniki res krepki fantje, ki vztrajajo trdno v boju. Ali z zaničevanjem moram omeniti one, ki so nas zahrbtno napadli. Tri tovariše je ena največjih tiskarn v Ljubljani, oziroma njen lastnik tako nesramno nanadel pomočnike, ki so zvesto izpolnjevali svoje dolžnosti, da moramo to globoko obžalovati. Namen te vesti je bil, nas vse diskreditirati v javnosti. Pozivljam vas, da ostanete trdni in zvesti organizaciji. (Odobranje.)

Sodrug Mlinar se ozira predvsem na preteklost tiskarjev, na ustanovitev iskarskega društva na Kranjskem, na mezđne in službene razmere pred 40, 50 leti, ki so bile zelo patriarhalne. Socialne razmere so se pa vsled velikih zgodovinskih dogodkov močno izpremenile in pričela se je ločitev med pomočniki in podjetniki. Leta 1872. je bil v Ljubljani sklenjen prvi tarif, seveda se je dosegel brez boja. Ta tarif je veljal do leta 1889. Ker se je začelo

v njenem imenu, da se bo koalicijska bojevala za demokratizacijo političnih uredb v deželi in za splošno in enako volilno pravico. Socialno demokratična stranka sicer ne jemlje obljub za dejanja; toda koalicijska je dandanes večina v hrvaškem saboru, odgovorna je za parlamentarno delo, in beseda, ki jo je dala javno in na slovesen način, jo sedaj veže. Socialna demokracija jo pravočasno spomni na to obljubo. Splošna in enaka volilna pravica ne pride več z dnevnega reda, dokler ne bo uresničena. O trdni volji in bojevitosti delavskega ljudstva ne more ne vlada ne koalicijska dvomiti izza včerajšnjega shoda.

pojaviati v naslednjih letih brezposelnost, so leta 1890 sklenili na Kranjskem nov tarif. Leta 1895. se je ustanovila državna zveza tiskarskih društev in leta 1896 je prišel v veljavo prvi državni tarif. Leta 1900., 1. 1905. se je izvršila revizija tarifa in 1913 bi bilo treba zopet obnoviti tarif, pa so nas postavili gospodje raje na cesto. Tarifni urad se je sešel 2. novembra in določil prvo skupno konferenco na 17. novembra. Ker pa novi principalni tarif ni privolil nobenih izboljšav, se niso mogli naši zastopniki pogajati o njem. 18. novembra so se kljub temu pričela pogajanja. Ko so pa videli naši zastopniki, da nočejo principalii ničesar privoliti, so zahtevali principielno izjavo o najvažnejših zahtevah. Principali so zahtevali paritetno posredovalnico, nakar seveda niso mogli pristati pomočniki. Posredovalnico smo sami ustanovili in jo sami vzdržujemo. Ker glede posredovalnice niso mogli pomočniki odnehati in ker so principalii vztrajali na tem, da ne privolijo v skrajšanje delavnika, zato so se pogajanja razbila. Pomočniki so kljub temu vprašali še enkrat, g. Holzhausna, predsednika podjetniške organizacije, če ima kakšne predloge. Pa odgovoril jim je, da nobenih. Vse postopanje tiskarskih gospodarjev je bila sama komedija, zakaj že leta 1912. je zveza veleindustrijev izdala parolo, da mora napraviti velik eksperiment, to je uničiti našo organizacijo in z njo druge. Pa s tem slepe le sami sebe!

21. novembra so se razbila pogajanja in že 29. novembra so izprli sedmino vseh pomočnikov. To je bil prvi strel. Drugi strel je prišel 6. decembra. Tudi tega se niso pomočniki ustrašili. Na to so pa sklenili pomočniki, da predložijo provizorični tarif vsem principalom v Avstriji. To se je izvršilo. Namesto pametnega odgovora, so pa izprli 60 odstotkov vsega delavstva. To je bil najhujši strel, ki nas seveda ni preplašil. Ker smo pa solidarni, so odpovedali ostali pomočniki sami in teden pred Božičem so bili tako vsi pomočniki v odpovedi. V treh tednih pa imamo že uspeh, ker dela tretjina vseh pomočnikov. Principali izjavljajo, ker nas hočejo oslabeti. To vse dokazujejo tudi letaki, lepaki in časopisne novice. Tako miho so tožili, kakor bi bili pomočniki najhujši ljudje. In končno so pršli s tem na dan, da hočejo imeti posredovalnico. Ostudna laž je trditve gospodarjev glede posredovalnice. Podjetniki so odklonili posredovanje višjega obrtnega nadzornika Tausa, pa so dejali, da pomočniki ne marajo posredovanja. Ko je Taus razkril njihovo laž, so prišli zopet z novo lažjo v javnost. Ker so podjetniki toliko govorili o posredovalnici, so jim pomočniki dejali, da so pripravljani, da se osnuje posredovalnica v zmislu obrtnega zakona, da pa opuste svojo posredovalnico šele čez poldrugo leto, ker mora o tem sklepati zvezni zbor. Nato so prišli gospodje s tem, da posredovalnice niso več glavna zahteva, temveč stavni stroji in konkurenca z Nemčijo. Ali pravega vzroka nočejo povedati, zakaj da ne napreduje tiskarska obrt. Vzrok je ta, da nimamo svobode tiska, kakor po vseh sosednih državah. Izgovor konkurence je za naše razmere ničev, ker so jezikovne zapreke, ki onemogočujejo vsako konkurenco.

Izpor traja že nekaj tednov in bo trajal še nekaj tednov, pa zato ne bomo izgubili korajže. Pa če prav traja stavka še nekaj mesecev! Spominjam vas na besede strokovnega tajnika s. Hueberja, ki je dejal, da tiskarskih pomočnikov v njihovem boju ne sme zapustiti avstrijsko delavstvo. Te besede pomenujo, da bodo vse delavske organizacije stale nam ob strani.

Danes pravi »L.-Z.«, da bi bilo najbolje, če bi ne bilo nobenega tarifa. To verjamem. (Smeh!) Tudi deželni tarifov ne bomo priznali, temveč le državni tarif, ker le tak jači organizacijo.

»Straža« je bil prvi list na Slovenskem, ki je nastopil proti tiskarskemu delavstvu, potem »L. Z.« in potem »Slovenec«, pa zato, ker so ti hudiči nahujskali od socialnih demokratov. (Smeh!) Pripovedoval je, koliko dela imajo kaplani, pa so v primeri s tiskarskimi pomočniki tako slabo plačani. (Klici: Noč in dan imajo delo! Bučen smeh.)

V splošnem so res naše plače nekoliko boljše od plač ljubljanskega delavstva, ali mnogo je strok, ki imajo še boljše plače od nas. Iz golega sovraštva do delavstva je pisal »Slovenec« o naših zahtevah tako lažljivo in ostudno. Ko bi ne imeli najrazličnejših podpor, bi morali hoditi naši brezposelni tovariši za vsako ceno na

delo. To bi pa radi in naše ustanove jih bole in zato hočemo uničiti našo organizacijo, da bi se za podjetnike zopet začeli zlati časi. Saj je sramota, da nimamo še socialnega zavarovanja in vendar nam hočejo ugrabiti to, kar smo si ustvarili iz lastne moči.

Naš medni boj prihaja v novo fazo. Na Dunaju je bila seja podjetnikov in sklenili so, da bodo napravili prave lepote okoliščine in povabili delavce, naj pridejo na delo do določenega roka. Če pa ne pridete vsi, so vrata tiskarne za vedno zaprta. (Smeh!) Dobili boste vsi ta pisma, potem greste lahko nazaj. (Je še premraz!) Če pa ne greste nazaj, bomo pa čakali. Noben tiskarski delavec ne sme na to okoliščino sprejeti dela. Vsi bomo šli ali pa nihče. (Burno odobravanje.)

Ze pred leti je dejal g. Hribar nekemu delavcu, ko je bila pri njem stavka, naj pride k njemu delat, pa ga zavaruje za starost na lastne stroške, ampak izstopiti mora iz organizacije. Sedaj je to zopet ponovil enak slučaj in tudi »Katoliška tiskarna« vabi na ta način. Na prvi hip to lepo izgleda. Ampak v resnici bi bil tak delavec suženj gospodarjev.

Edinost in složnost moramo čuvati in vsak način, potem nam ne more nihče do živoga. Naš boj je obrambni boj in popolnoma upravičen. Zato je potrebno, da se javnost v tem znišlu pouči. Potrebno je, da se nihče od nas ne ozira na lepe obljube, ki so samo »švindeli«. Po eni strani nas blati, po drugi nas vabi. Slova, ki vlada od nekdaj v naši organizaciji, bo vladala naprej in vztrajajmo v boju, ki se mora pošteno izvojevati. (Burno odobravanje.)

Ob pol desetih zvečer zaključuje predsednik Werz ak lepo uspel shod s pozivom, da naj pomočniki vztrajajo v boju.

Dnevne beležke.

Centralni odbor »Svobode« ima nocol ob 8. važno sejo v društvenih prostorih. Vsi odborniki so vabljani, da se je zanesljivo udeležijo.

Posnemajmo svoje slovenske sodruga v Ameriki! »Proletarce«, glasilo slovenskih socialistnih demokratov v Ameriki, piše v svoji zadnji številki: »Armada naših naročnikov, ki so srce in duša socialističnega gibanja med našim delavstvom, se je v preteklem letu skoraj podvojila. V začetku leta 1913. je imel »Proletarce« nekaj čez 2500 dobrih naročnikov; začetkom l. 1914. jih pa ima 4000.« »Proletarce« prav od srca čestitamo na njegovem krasnem uspehu in veselimo se, da je v Ameriki tako veliko število zavednih slovenskih delavcev. Naša iskrena želja je pa tudi, da bi razširil prav tako krog »Zarjinih« naročnikov. Naši delavci naj si zapomnijo besede »Proletarca«: ... naši naročniki so srce in duša socialističnega gibanja.

»Slovenec« se tolaži. »Slovenec«, ki je že večkrat povedal, da je bolj odkritosrčen prijatelj delavstva kakor vsi »obersodrugci«, nima bolj srčne želje kakor, da bi izprti tiskarski pomočniki podlegli v boju. Ker mu je že zmanjkalo lastnih dokazov, prinaša večerj notico iz »Innsbrucker - Nachrichten«. Ta listič je namreč izvohal, da znaša štrajkovni fond tiskarske organizacije »bojda« poldrug milijon in da je že skoraj izčrpan. »Bojda« znaša poldrug milijon, pravih števil seveda ne ve. »Slovenec« povemo, da je štrajkovni fond organizacije tako močan, da izprti pomočniki prav brezskrbno zro v bodočnost. Rad verjame »Slovenec« tudi to vest, da ostale strokovne organizacije ne morejo podpirati izprti pomočnikov, ker imajo »samo« 15.004.000 K premoženja. »Slovenec« v tolažbo povemo le to, kar je dejal sodrug Hueber, strokovni tajnik državne centrale, na zadnjem avstrijskem strokovnem kongresu: »Boj tiskarskih pomočnikov je zadeva vsega avstrijskega delavstva in nikdar ne smemo pripustiti, da bi tiskarji podlegli. Tem besedam je sledilo navdušeno pritrjevanje vseh delegatov. Ali »Slovenec« razume pravi pomen teh besed? »Slovenec« povemo tudi to, da je dobila tiskarska organizacija iz tužine od bratskih organizacij že toliko izjav solidarnosti in simpatij, da izprti pomočniki niti sence strahu nimajo glede izida boja.

Strokovne organizacije v Avstraliji. Po večletnem odmoru je bil sredi novembra lanskega leta v Adelaidi kongres avstralskih strokovnih organizacij. Navzoči delegatje so zastopali 700.000 delavcev. Najvažnejši sklep kon-

ference je bil ta, da se tesno združijo vse strokovne organiz. v centralo. Kongres se je bavil tudi z važnimi socialno političnimi vprašanji, ki jih bo predložil zvezni vladi. Organizacije zahtevajo minimalno mezdo za delavke, osemurni delavnik za pet dni v tednu, v soboto in pa v dnevih pred prazniki pa kvečjemu štiriurni delovnik. Kongres je tudi sklenil, da se udeležijo avstralske organizacije mednarodne strokovne konference, ki bo l. 1915. v San Francisku. To dejstvo je posebno razveseljivo, ker niso bile avstralske organizacije doslej pri mednarodni zvezi.

Državna strokovna komisija priobčuje pravkar letno poročilo za l. 1913. Iz poročila posnemamo, da je plačevalo tedenski prispevek po 1 vinar 331.816 članov proti 328.347 v predlanskem letu. Dohodkov je imela državna strokovna komisija 221.029 K 71 vinarjev, izdatkov pa 202.518 K 90 vinarjev, koncem decembra 1913 je ostalo torej v blagajni 18.510 K 81 vinarjev. Strokovnim organizacijam na Bolgarskem je poslala 2000 K podpore, prav toliko tudi strokovnim organizacijam na Srbskem. Stavkajočim tobačnim delavcem na Holandskem je poslala komisija 10.000 K.

Zveza lesnih delavcev avstrijskih je praznovala ob novem letu 20letnico svojega obstanka. Ob ustanovitvi je štela zveza le 2000 članov, lansko leto pa že 28.269. Od leta 1902. pa do leta 1912 je izplačala zveza 1.255.836 K 62 vinarjev brezposelne podpore, največ lansko leto, namreč precej čez 300.000 K. Za najrazličnejše podpore — bolniške, potovalne, brezposelne, selitvene, podpore rezervistom, bolniške, pogrebne in izredne — je izplačala zveza od ustanovitve pa do konca l. 1912 veliko svoto 3.751.656 K 74 vinarjev.

Mesečni shod ljubljanskih mizarjev, ki se je vršil v nedeljo 18. t. m. je bil povojno obiskan. Mesečno poročilo, ki ga je podal sodr. Rok Pogačnik so odobrili navzoči brez debate. V imenu kontrole je poročal sodr. Fr. Hlebš, da so računi in knjige v redu. K drugi točki se je z ozirom na bližajoči se občni zbor zvolila komisija za sestavo kandidatne liste. V to komisijo so bili izvoljeni sledeči sodrugi: Singer, Prevc, Vreček, Rozman Matevž, Štrukelj, Hribar, Mohar, Kavčič Tomaž, Berlič, Gaberšek, Podgornik, Dollnar, Pogačnik Rok, Kozoj in Slomjak. Ko so se rešile še nekatere delavniške in društvene zadeve, je sodr. Zore zaključil shod.

Komisija za sestavo kandidatne liste, zvoljena na nedeljskem mizarskem shodu, ima jutri v četrtek svojo sejo, ob 6. zvečer v društvenem lokalu. Dolžnost vseh izvoljenih je, da se seje zanesljivo udeležijo.

Telegram. Lajtnant Forstner iz Zaberna pride s čokolado in zastražen z vojaško patruljo na X. mednarodno maškarado, ki bo dne 31. januarja v veliki dvorani »Narodnega doma«.

31. januarja naj prihte vsi ljubljanski sodrugi in vse ljubljanske sodruge v »Narodni dom«, kjer se bo pričela ob 8. zvečer X. velika mednarodna maskarada. Kakor smo izvedeli, bo letošnja maskarada prekosila vse dosedanje. Kdor še nima vstopnice, naj jo takoj kupi. Vstopnice prodajajo: Tobakarni g. Šešarkove v Selenburgovi ulici, zaupniki, strokovno tajništvo in prodajalce »Konsumnega društva za Ljubljano in okolico«. Ljubljanski društveni orkester bo igral tako poskočne komade, da bodo največje pusteže zasrbele pete in se bo zasukal.

Nezgoda. Strojvodja na južni železnici Ivan Premk se je vračal iz službe čez železniški tir. Prišel je za odbijač železniškega voza. Med tem pa je pripeljal stroj in sunil drug voz tako, da je odletel z odbijači v voz, za katerega se je držal Premk. Premku je zmečkal voz levo roko. Premk ni hotel iti v bolnišnico, ampak je ostal v domači oskrbi.

Umrlj so v Ljubljani: Jožef Kristof, kovač, 41 let. — Katarina Prebilč, hči zidarskega mojstra, 22 let. — Ivan Grum, ubožec - hiralec, 83 let. — Antonija Škerjanc, vdova užitn. paznika, 78 let.

Mesečni shod čevljarjev v Trzihu bo v nedeljo 25. januarja ob pol 4. popoldne v gostilni g. Kavčiča v Trzihu. Na shodu poročata referenta iz Ljubljane. Čevljarji poskrbite, da bo

shod dobro obiskan, kajti pogovorili se bomo o prav važni zadevi. Vsi na shod!

Občulni zbor podružnice tekstilnih delavcev v Trzihu bo v nedeljo 25. januarja ob pol treh popoldne v gostilni g. Kavčiča. Dnevni red: Blagajniško poročilo; volitev odbora in nadzorstva; predlogi in nasveti. Tovariši predilničarji, skrbite, da bo slehern predilničar prišel na zbor, ker je že skrajni čas, da pričnemu z rednim delom. Nihče naj ne manjka!

Pretop. Posetnik Ivan Petkovšek iz Tomačevca, že večkrat kaznovan, je v pondeljek popoldne osuval z nožem posestnika vulgo Miheva iz Obrij pri Šmartnem tako močno, da so morali prepeljati Miheva takoj v bolnico. Petkovšek, ki je tudi pod kuratelo, je bil pijan. V pondeljek zvečer so ga odpeljali orožniki v Ljubljano v zapor.

V brado ga je ugriznil. V Bizoviku sta se sprla slikar Franc Korošec in Ivan Mojšker. Korošec je med prepriom ugriznil Mojškerca tako močno v brado, da je moral iti Mojškerca v bolnišnico.

Ljubezniva hči. Marija Makovčeva iz Dol pri Moravčah je svojo 83letno mater s palico in z nogami tako osuvala, da je dobila starka težke poškodbe na spodnjem delu telesa.

Pozar. V Ljubeličah je pogorelo posestniku Maku Radolji popolnoma vse. Ogenj je uničil tudi 180 kron v gotovini. Škoda znaša blizu 10.000 K, zavarovan je bil samo za 4800 kron. Ogenj je bil najbrže podtakjen.

Nezgoda na lovu. V bližini Dolskega je bil pred kratkim lov. Lovski čuvaj Peter Rope je pri tem obstrelil 19letnega gonjača Janeza Rahmeta. Rahmeta je zadel v levo nogo. Poškodba je tako težka, da so ga prepeljali v deželno bolnišnico. Rope je bil že kratko kaznovan, ker je neprevidno ravnal z nabasano puško.

Ker so mu prodali posestvo, se je obesil. Janezu Hribarju iz Trnovc pri Brdu so 14. t. m. prodali na dražbi njegovo posestvo. Še isti večer je šel Hribar na pod in se je obesil. Pravočasno ga je še rešil sosed. Hribarjev brat Tomaž se je pa obesil v lanskem oktobru zaradi slabih premoženjskih razmer.

Na potu domov je zmrznil. 50letni dninar Janez Krebelj se je vračal pred kratkim iz Ostrožnega brda domu. Krebelj je imel bolno nogo in ni mogel premagati naporne poti v snežu. Našli so ga 120 korakov od vasi zmrznjenega.

»Tiralica«, velikanska detektivska drama v 3 delih je žela občno priznanje. Inscenacija je v resnici nekaj izredno krasnega. Dejanje je napeto od kraja do konca. Veliko smeha vzbuja lepa veseloliga v 2 dejanjih »Dovršena kuharica«. — Popoldanski spored je jako zanimiv. Predvaja se ta spored le še danes in jutri v kinematografu »Ideal«.

Stajersko.

Trboveljska premogokopna družba, ki je ena največjih kapitalističnih izkoriščevalk, bo za leto 1913 razdelila med svoje akcionarje višje dividende kakor prejšnja leta. Od vsake akcije bo izplačala 6 odstotno dividendo ali po 12 K. Delvci pa stanujejo še vedno v tujinah, izpostavljeni so največjim nevarnostim, ker varčuje družba z vsemi varnostnimi napravami.

Za dividende gospodov akcionarjev, ki se bodo že itak zadušili kmalu v svojem zlatu, garajo rudarji noč in dan. In koliko je še vedno delavcev, ki tega še niso spoznali, ki so še vedno izven organizacije?

Polzkušen samomor. Iz Celja poročajo: V nedeljo zvečer je popival 18letni mizarski pomočnik Miha Szekacs iz Požuna v gostilni Krobath v Gosposki ulici. Ob pol dvanajstih ponoči je vstal, vzjel iz žepa revolver in se dvakrat ustrelil v prsi. Nek gost mu je iztrgal revolver iz rok, ker je Szekacs hotel še streljati. Med tem je prišel stražnik in odpeljal težko ranjenega Szekacsa v bolnišnico. Vzrok samomora ni znan.

Policijski škandal.

Kelmoraju je veliko mesto in pobožno mesto; pruska disciplina in katoliška moralna sta tam doma. Zato je tudi slavna policija užaljena, če se upa kdo njej, čuvalki zakona in dobrih uravov kaj očitati. In zato je tožila urednika socialno demokratične »Rheinische Zeitung« in

proces je trajal sedem dni in urednik sodrug Sollmann je bil obsojen na globo 800 mark in — slavna policija je kljub temu moralno obsojena na izgubo ugleda in spoštovanja, kajti obtoženec je s celo vrsto prič dokazal, da vlada pri policiji drugega pruskega mesta korupcija, katere smrad sega v nebesa. Petnajst let se zbira gnolba in širi na vse strani in petnajst let ni naivni policijski predsednik opazil najmanjše napačice, pa je bil zato užaljen, ker je socialno demokratični list pravil, da pri kelmorajski policiji ni discipline.

Kar je razkril kelmorajski proces, bi se zdelo neverjetno, če ne bi bilo dokazano. Ali dejstva se ne dajo več utajevati. Šestim policijskim inšpektorjem, najvišjim eksekutivnim uradnikom, se je dokazalo, da so se dali podkupovati z denarjem ter »in natura«. Ena sama večja restavracija je morala »darovati« gospodom v štirih letih okrog 160 steklenic vina in likerjev, celo skladišče smotk in 600 mark gotovega denarja. Če so gospodje kje kakšno ceho plačali, je bila to nezasišana izjema. Ljudstvo, ki jih je poznalo, jih je imenovalo »svete tri kralje«, in če so kam prišli, so že vedeli gostilničar in natakariji, da se od njih ne sme zahtevati denar, pač pa, da jim je treba dobro postreči. Kaviar, šampanjec, burgundsko vino — take reči so bile, ravno prav za njih razvajeni okus. Tudi za večerne koncesije je bilo treba plačevati privatno gospodom inšpektorjem in komisarjem. Takse so znašale po 300, 500, tudi 1000 do 1500 mark.

Podkupovati so se dali gospodje na vse mogoče načine in od vseh mogočih ljudi. Ta je vzel »posojilo«, katerega ni bilo treba nikoli vrniti, drugi si je dal poslati par stotakov med steklenicami. Eden je najrajši kibiciral pri gostilničarjih, drugega specialiteta so bili špediterji.

Na dirkališču se veliko stavi in da bi se sleparske stave preprečile, daje dirkališko društvo za vsako dirko petsto mark za policijske uradnike. Gospodje so vzeli ta denar, vzeli so pa tudi denar od »Buchmacherjev«, od nabiralec stav, pa so služili Bogu in hudiču obenem.

Najlepša slička je pa ta: Če je bil okraden bogataš, ki je lahko namazal pri policiji, tedaj so se gospodje potrudili, da najdejo in viamejo tatove; za tatvine pri siromašnejših ljudeh, ki so jih nemara še bolj občutili, se pa niso brigali, kajti plača, ki jo daje država, ni tako velik« da bi se izplačal trud.

Vse to je dokazano po neštetihi pričah. Sedem dni so se te reči dokazovale, po tem je mogoče presoditi, koliko je takih zanimivih dejstev. Da, Kelmoraj je veliko mesto in pobožno mesto in njegova policija je evzorna inštitucija!

Koroško.

Zaradi polzkušenežnega umora. Na poštenem uradu v Pontablu so aretirali italijanskega podanika Antoinetta, ko je prišel na pošto po denar. Antoinetta je bil uslužben v Ljubljani, kjer je baje hotel nekoga umoriti. Iz Ljubljane je pobežnil in pisal svojemu delodajalcu, naj mu pošlje zaslužek v Pontabel. Izročili so ga deželnemu sodišču v Ljubljani.

Goriško.

Goriški deželni zbor se bo sešel koncem januarja. Baje so se zedinile vse stranke v toliko, da bo omogočeno mirno delovanje v deželnem zboru. Zboroval bo štiri tedne. Predvsem bo razpravljal deželni zbor o proračunu za l. 1914. in o nekaterih manjših zakonih.

Pritožba goriških veleposestnikov. Goriški veleposestniki so se pritožili proti volilni pravici cerkva in duhovnij s stalnimi dohodki za deželni zbor. Petnajstega januarja bi morala biti pred državnim sodiščem na Dunaju ustna razprava proti tej pritožbi. Razprava se je preložila na poznejši čas, da se doženejo še nova dejstva v tej zadevi.

Tiskovni sklad »Zarje«: Šušteršič 2 K, ker so klerikalci pri občinskih volitvah v Sempolaju doživeli huđ poraz, B. K. 1 K, A. K. 1 K, Kocmur 12 K, Oblak, Trst, nabral 7 K 12 h.

Za resnico.

Roman.

Spisal Jožef Laichter.
(Dalje.)

Ivan je začutil tesnost v srcu. Naenkrat ga je prestrašila misel, da ga tu ali ne razumejo ali pa da se slabo izraža. In vendar je v njem nekaj vrolo, da naj bi vse povedal na polna usta. In hitro je prišel k jedru stvari. Vzkljnil je z glasom prihajajočim iz duše: »Ta napačni nazor je mene spravil na Bore, ta napačni nazor je zapeljal vsa stranko. Nikar ne talite, poslušajte, dokazem vam, da je tako. Čemu si ne bi priznali napake, če se je zgodila, zakaj ne bi šli vase, spoznali, kaj nas je zapeljalo na napačno pot? Zakaj si ne bi izbrali nove poti? Nas je zapeljalo, ker smo izpustili izpred oči tisto višje, kar nas je najpreje vodilo k svetlobi, kar nas je takorekoč iznebilo naše telesnosti, to je, ne iznebilo, ampak kakor bi nas bilo učilo premagovati telesnost. Vstvaritev duševnega sveta je heroično dejanje človeštva. Ljudje se tu bore drug zoper drugega zoper to, kar od začetka teži njih bitie. Duh se bori zoper materijo. Harmonija Orkov je bila dosežena le na ta način, kakor sem to čital. To ni dar narave. Zoper svojo prvotno naravo so si izdajali drugo. Tako je i Kristus pravil, da naše življenje ni od tega, ampak z onega sveta. Jaz se nočem spuščati v take skrajne ptoleme. opozarjam, da si še sam nisem popolnoma na tas-

nem o vsem, toda že hrepnim, da odhajam iz tega življenja in sveta, sezidanega na zadovoljevanju telesa. Morda se ne izražam čisto prav in jasno, a reči hočem tedaj, da smo mi vsi zidali na materijo, pogajajoč se za državo, kjer bi bilo gospodarsko blagostanje. Zmehanizirali smo si svet v ogromen stroj, s katerim naj bi izdelovali telesno blagostanje, baš tako, kakor smo si človeka zmehanizirali v stroj, katerega misli producirajo možgani. To mi poljasnjuje vse. Ali bolje, mi smo pozabili, da bi se bili morali pravzaprav boriti in delati zoper zmoto, da bi morali baš proti temu svetu zidati notranji svet in da bi bili s tem dosegli vse, kar smo pravzaprav hoteli. Kakor sedaj spoznavam, socialno vprašanje ni le vprašanje kruha, ampak i duševno. Brž ko je ljudje v duši razumejo, bo rešeno.«

Nekateri udeleženci so se tu zasmeli, drugi so govorili nevoljno, češ, čemu bi poslušali take nezmislne razloge. Eden izmed kmečkih zaupnikov je dejal, da to preseza njegovo dravo kmečko pamet in da je sploh že skrajni čas zani, če hoče še danes z vlakom domov. Med veliko veselostjo je odšel. Ivana so nekolikokrat tudi prekinili s krikom, naj že spleva na zemljo in naj ne frči po zraku, ker se nahaja sredi pozitivnih ljudi.

»Sodite o moji izjavi, kakor hočete,« je nadaljeval nato potr. »jaz pa sem zadovoljen, da sem vam to priznal, dasi bi se vam vse zdelo smešno. In s svojim priznanjem mi rad iz dna duše dosegel to, da bi i vas vzpodbudil, da pre-

gledate svojo preteklost in da pridete do prepričanja, da smo zašli na slabo pot, kakor se nam je očitalo. Rad bi vas vzpodbudil, da bi se sedaj pri premišljevanju o novi organizaciji postavili trajno na temeljne principe in da ne bi začeli nobene advokatske politike, v katere objetje padamo, kakor vidim iz današnje razprave.

Pozivljem, opominjam vas, da obrnemo. In rad bi čul — da govorim v prisodobi — v tistih opominih, ki so nam bili dani, glas Janezov: »Pripravite poti Gospodu — —!« in rad bi hotel, da bi pripravljali Gospodu poti nekako elementarno. To je, ne da bi le v politiki iskali svotega cilja, in v političnem delovanju, temveč da bi drugače dokazali, da ima eksistenca našega naroda zmisel: Z globokim in bogatim notranjim življenjem.«

XXVII.

Ivanov govor ni napravil vtiska. Ivan sam je to dobro čutil. Čutil je tudi, da pravzaprav ni povedal vsega, kakor bi bil rad, da se je zaletel preveč v neke daljnje stvari, na bližnje pa pozabil. Da ni omenil procesa z Omladino in duševnih bojev, ki jih je preстал takrat, da je pozabil pokazati na svojo prevaro, ki je v njem morala izpodbiti in uničiti navdušenje, če bi tudi ne bil prišel do drugega življenjskega nazora. In da je pravzaprav tudi dosti nejasno narisal svojo izpremembo, svoj življenjski nazor. Videl je, kako se je v njegovih duši vse ziasnilo, oživelo, kako so očitni tisti boli kakor

na dlani, kako očitna premišljanja, ali je človek civilizirana zver in bolj zver nego kaj drugega — kosti, meso, žilci, kakor se je učil nazirati pri začetku svojih medicinskih študij. sam v sebi je videl očitno, kako proti temu animalnemu človeku že zopet postavlja drugega človeka, kako prihaja do nazora, da i če bi človek bil po svojem začetku žival da se lahko otrse te animalnosti, da se lahko povzpne višje — — višje — — nekam neskončno visoko. In kako radostno in krasno je dvigati se v višave! Če je človek noč angela in pol hudiča, kakor je dejal Pascal, da lahko goji v sebi boljšo voljo — — da, niti tako neoporečno se ne da trditi, da bi bil človek samo žival, če se premišljuje jasno čudeži duševnega življenja takih ljudi, ki so to animalnost priznavali. In da bi bil moral pokazati, kako v takih okoliščinah, pri taki notranji izpremembi ne more več zagovarjati nekijh idej, ki so ga preje vodile. Tu se je spomnil, da ni znil nič o nasilju, »dasi bi bil moral obračunati baš tu in preklicati, dasi bi bil baš tu moral pokazati, kako so vse na glavo postavljali in se blamirali; Svet krvi, ubitih teles v kontrastu s tistimi ideali, s tistim svetom, ki smo si ga postavili za cilj svojih teženj.«

In vstal je še enkrat in z dostavkom pokazal to.

(Dalje.)

Raznoterosti.

Iz proletarskega življenja. Meščansko časopisje v Avstriji piše o namišljeni bedi ljudstva, med tem pa prihajajo dan za dnem poročila o samomorih, ki jih izvršujejo proletarci vsled bede. Z Dunaja poročajo o pretresljivi tragediji proletarske družine. Od 16. januarja pogrešajo v Otakringu stanujočega 38 letnega delavca Friderika Chalupko, njegovo 32letno soprogo, 3letno hčerko in 5letnega sina. Chalupka je imel pet otrok, tri je pustil, preden je odšel z ostalo družino. Chalupka je živel zadnji čas v največji bedi, niti kruha ni bilo v hiši in pretečeni teden ga je vrgel hišni gospodar z vso družino na cesto. Preden je izginila družina, je dejala Chalupkova soproga, da jim ne preostaja drugega kakor samomor. Najbrže so res izvršili Chalupkovi samomor. Policija je takoj pričela poizvedovati za njimi, pa nima doslej nikakršnega sledu o njih. Otroke, ki jih je pustil Chalupka doma, je oddala policija javni oskrbi.

Strahotno dejanje zblaznele žene. Rudarjeva soproga Sitkowska v Herne je nenadoma zblaznela. V blaznosti je pograbila svoje sedem tednov staro dete in je toliko časa metala ob zid, da je bilo mrtvo. Prav tako je hotela storiti s triletnim sinčkom. K sreči je prišel v tem trenutku njen soprog domu, da je preprečil smrt drugega otroka.

Tatova s kačo. Iz Monakovega poročajo: Pred kratkim sta se nastanila v nekem tukajšnjem hotelu zakonska z Angleškega, ki sta imela s seboj nakit, vreden pol milijona. Čudno se jima je zdelo, da ju spremljata že na vsem potovanju dva gospoda, ki sta se nastanila navadno v istem hotelu ali pa v sosednem. Končno sta Angleža vso zadevo naznanila policiji. Policija je uvedla hišno preiskavo pri osumljenih in je našla pri enem veliko kačo. Tatova sta nameravala udreti ponoči v stanovanje Angležev, tam izpustiti kačo, katere bi se Angleža gotovo prestrašila in potem bi izvršila tatvino. Policija je seveda aretirala tatova, ki sta znana mednarodna hotelska tatova in sta rodom Šveda.

Umetnost in književnost.

Marko Vuškovičev Rigoletto v veliki Verdijevi operi, ki se uprizori dne 28. t. m. v Ljubljani, bo morda najzanimivejša njegova operna kreacija tekem vse stagione hrvaške opere na našem odru. V igralskem in prvem oziru je Vuškovičev Rigoletto fenomenalna kreacija, ki ostane vsakomur v nezbrisnem spominu. Pravkar se je vrnil iz Lvova, kjer je tudi razvajene Poljake navdušil tako, da so ga obsuli s šopki in venci ter ga klicali nešteto krat pred zastor. Ga. de Strozzi, gg. Lowczynski, Križaj, Lesič in gđe. Valentijeva tvorijo z g. Vuškovičem v »Rigoletto« vzoren ansambl solistov.

Državni zbor.

Dunaj, 20. januarja.

Današnji sejo zbornice je od konca do kraja izpolnil obstrukcijski govor češkega agrarca Rychtera. Mož je začel govoriti ob četrti na 12. dopoldne in je končal ob pol 10. zvečer. Da se ne bi preveč utrudil, je šepetal, njegovih tovariši so mu pa z opazkami in medklici pomagali, da je mogel delati pavze. Sicer se pa živ krst ni brigal za to, kaj da se godi v dvorani. Vse skrbi so bile posvečene zadregi, v katero so se stranke slavne večine spravile s svojim modrim »dodatnim predlogom«. Posvetovanja so se pletla na vse strani. Stranke so konfirirale vsaka zase, pa med seboj, pa s Stürgkhom, bila je seja klubskih načelnikov, in konec koncev je ta da so krščanski socialci z našimi slovenskimi kristjani ostali osamljeni, medtem ko so se ostale stranke z večjo ali manjšo blamažo izvlekle iz zadrege.

Čudno vlogo igra v tej tragikomični aferi vlada. Zdej prihaja namreč na dan, da so krščanski socialci svojo zahtevo iztuhitali s pomočjo ministra Heinolda in finančnega vodje Engla, ki sta se v odsotnosti grofa Stürgkha — ta je bil namreč pri pogrebu svoje matere — nekoliko poigrala božje previdnosti. Zdej, ko se je vrnil ministrski predsednik, mora vlada izjavljati, da je vsaka izprememba soglasno sklenjenega kompromisa nemogoča, ker ministrstvo ne more sodelovati pri besedolomstvu. In stranka za stranko je tekem dneva zbudila kes ter cpustila dodatni predlog.

Seja.

Predsednik Sylvester odvarja sejo ob 11. dopoldne. Pred dnevnim redom izjavlja češki

agr. Stanek, da je sicer Steinwender prekalil žalitev čeških agrarcev — imenoval jih je tamreč parlamentarično »ušivce« — da pa predsednik German ni našel nobene besede za obsodbo te nesramnosti. Agrarci nimajo namena zadržavati finančni načrt; to delajo krščanski socialci, ki so spravili svoj zmedeni predlog v zbornico.

Nato se preide na dnevni red.

Besedo ima češki agrarec Rychtera.

Ob 1. popoldne se snide seja klubskih načelnikov.

Rychtera nadaljuje svoj govor do četrta na 10 zvečer, tedaj se seja zaključuje.

Prihodnja seja jutri ob 11. dopoldne.

Zadnje vesti.

KLUBSKI NAČELNIKI.

Dunaj, 21. V salonu ministrskega predsednika je bila včeraj ob 1. popoldne seja klubskih načelnikov. Grof Stürgkh je izjavil, da nima prav nič upanja, da bi gosposka zbornica pritrčila izpreminjavalnemu oziroma dodatnemu predlogu, ki je tudi zato nevaren, ker je oživil obstrukcijo. Vlada sama stoji na stališču sklenjenega kompromisa. Stanek izjavlja, da opuste češki agrarci takoj obstrukcijo proti glasovanju o finančnem načrtu, čim se umakne dodatni predlog. Zahtevajo pa, da se snide proračunski odsek šele prihodnji tork. Dr. Grob misli, da zahteva Stanek preveč. V imenu svoje stranke ne more podati sedaj nobene izjave. Matjaž želi, naj se prepusti sklep popolnoma večini. — Konferenca se je prekinila ob 4. popoldne, da so se mogle stranke posvetovati. Ob 4. izjavlja baron Fuchs, da vztraja kršč. socialna stranka brezpogojno na svojem stališču. Dr. Grob pravi, da Nationalverband še nič ni sklenil. Dr. German izjavlja, da ne želi Poljsko kolo nič drugega, kakor da se odstranijo vse zapreke, ki ovirajo finančni načrt. Dr. Rizzi izjavlja, da preključijo Italijani svoje podpise na dodatnem predlogu. — Seitz pravi: Socialni demokratje so prepričani, da se bodo dale tudi tehnične zapreke odpraviti, čim se vladne stranke vrnejo na stališče skupne konference. Grof Stürgkh želi, naj se odgodi posvetovanje do danes pol 12. dopoldne.

NEMŠKI NACIONALCI.

Dunaj, 21. Nemški Nationalverband je imel včeraj dolgo posvetovanje, o katerem je izdal poročilo, ki pravi, da je dr. Gross pooblaščen na pogajanje z ostalimi strankami. »da se najde pot, po kateri se doseže čim hitrejša rešitev finančnega načrta.« To poročilo je sicer nejasno, to pa je zato, ker nočejo nemški nacionalci meni nič tebi nič priznati, da so se blamirali. Iz debate v klubu je pa razvidno, da bodo glasovali za skupne sklepe.

POLJSKO KOLO.

Dunaj, 21. Poljsko kolo je sklenilo in naznanilo nemškemu Nationalverbandu, da nastopi v zbornici za neizpremenjen sprejem poročila o skupni konferenci. Nationalverband je zagotovil, da stoji na enakem stališču.

SODRUG DE PRESSENSE UMRL.

Pariz, 21. Včeraj ponoči je umrl državni poslanec sodruga de Pressense, star 60 let. V znani Dreyfusovi aferi je igral veliko vlogo. Bil je izvrsten časnikar, zlasti v vprašanjih zunanje politike je pisal zanimivo.

LEPO ZDRAVILIŠČE.

Darmstadt, 20. Vseh osemdeset gojencev tukajšnjega zdravilišča za jetične je pobegnilo, ker so z njimi slabo ravnali.

SRBSKO-BOLGARSKA MEJA.

Sošja, 21. Iz Strumnice brzojavljajo: Ruski general Helmsen, ki je bil imenovan za razsodnika v srbsko-bolgarskem mejnem sporu, je izrekel svojo razsodbo, ki ugaja skoraj v vseh točkah bolgarskemu stališču.

ALBANIJA.

Načrti Esad paše.

Valona, 21. Iz Drača javljajo: Esad paša izjavlja, če bodo hotele grške čete v Epiru preprečiti albansko okupacijo, da pojde z vsemi svojimi četami proti Grkom.

Dunajski nazori.

Dunaj, 21. Oficiozno poročajo: Če bo demisijska Izmajila Kemala sprejeta (?), dobi vladno moč kontrolna komisija. Uvažnje se, če ne bi kazalo pregovoriti Esad pašo, da bi tudi on sočasno s Kemalom demisioniral. Doslej še ni nič sklenjeno o odpošiljanju čet v Albanijo.

TURŠKI NAČRTI.

Frankobrod, 21. »Franki. Ztg.« poroča iz Carigrada: Po velikih vojaških pripravah pri Smirni je soditi, da nameravajo Turki res neprilakovan napad na Mitlene in Klos. Grki čuvajo ondodne vode s svojimi torpedovkami. Mogoče, da razkrijejo že prihodnji dnevi turške načrte.

ARETACIJA SOCIALISTIČNEGA POSLANCA V PETERBURGU.

Peterburg, 21. Pri pogrebu nekega delavca ni pustila policija, da bi nosili delavci vence z rdečimi trakovi. Prišlo je zaradi tega do spopada med delavci in policijo. Šele ko so položili vence na krsto, je pustila policija sprevid na pokopališče. Ob grobu so zapeli delavci revoluc. pesem, zato je policija razgnala delavstvo. Delavstvo se je pa kmalu nato zbralo ob grobu. Socialni demokratični poslanec je nato govoril ob grobu, pa že ob prvih besedah ga je policija aretirala. Odgnali so poslanca na policijski urad. Ko se je legitimiral, so ga izpustili ker je delavstvo grozilo.

POLICIJSKEGA NADZORNIKA JE USTRELIL.

Calcutta, 20. Snoči, se je primeril tukaj političen atentat. Nekdo je ustrelil na ulici, ko je bilo vse polno ljudi, policijskega nadzornika Bil je takoj mrtev. Napadalec je zbežal in je na begu streljal ter ranil dve osebi. Končno so ga prijeli. Dejanje je bilo storjeno iz maščevanja, ker je nadzornik vodil preiskavo proti zadnji zaroti v Calcutti.

BOJ MED KAZNJENCI IN PAZNIKI.

Novi Jork, 20. V državni ječi v Alesterju (Oklahoma) je prišlo med kaznjenci in pazniki do boja, v katerem je bilo sedem oseb ubitih. Trije kaznjenci so hoteli pobegniti. Ko jim je neki paznik zastopil pot, so ga ustrelili. Nato so prihiteli drugi kaznjenci in razvil se je besen boj. Ustreljena sta bila dva paznika in neki sodnik, ki je slučajno prišel zraven. Potem so pobili štiri kaznjence.

UPOR INDIJANCEV.

Mehiko, 20. V državi Puebla se zbirajo Indijanci na vojni pohod. Upor Indijancev je v zvezi z gibanjem konstitucionalne stranke.

Odgovorni urednik Etnin Kristan.
Izdaja in zalaga založba »Zarja«.

Tiska »Litetska tiskarna« v Ljubljani.

Na izbiro pošilja tudi na deželo: Krasna krija, kostume, nočne halje, perflo, plašče, kozuhovino in vse modno blago.

Bluze

M. Krištofič - Bučar

Ljubljana, Stari trg št. 9. Lastna hiša.

Neprekosljiva v otroških oblekah in krstni opravi.

Solidna tvirka.

Dober tek
je dobra stvar!
Zanemarjaj je nikar!

Dober tek
imaš vsak dan, ako vživaš

Zelodni liker „FLORIAN“ je pripravil tek in prebavo marsikomu, ki je zaman ku-poval draga in neprijetna zdravila!

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

„Zarja“ se prodaja v Ljubljani po 8 vinarjev.

- Južni kolodvor na peronu.
- Pirnat, Kolodvorska ulica.
- Zupančič,
- Blaž, Dunajska cesta.
- Sterkovič, Dunajska cesta.
- Šublc, hotel Union, Miklošičeva cesta.
- Fuchs, Marije Terezije cesta.
- Tivoli, na žel. prelazu pri Narodnem domu.
- Lesjak, Bleiweisova cesta.
- Sušnik, Rimska cesta.
- Stiene, Valvazorjev trg.
- Sever, Krakovski nasip.
- Wislak, Gosposka ulica.
- Kleinstejn, Jurčičev trg.
- Ušeničnik, Židovska ulica.
- Pichler, Kongresni trg.
- Cesar, Selenburgova ulica.
- Dolenc, Prešernova ulica.
- Kanc, Sv. Petra cesta.
- Kotler,
- Kušar,
- Podboj, Sv. Petra cesta.
- Senk, Resljeva cesta.
- Bizjak, Bohoričeva ulica.
- Jezeršek, Zaloška cesta.
- Svetek,
- Subadolec, Zelena jama.
- Bič, Ambrožev trg.
- Elsner, Kopitarjeve ulice.
- Nagode, Mestni trg.
- Blaznik, Stari trg.
- Državni kolodvor.
- Križaj, Spodnja Šiška.
- Likar, Glince.

Kupujte „Zarjo“.

Ivan Jax in sin Ljubljana

Dunajska cesta šte. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.

Ceniki se dobre zastoj in franko.

Peter Kozina & Ko.

Tovarna čevljev v Tržiču (Gorenjsko)

(najmodernejšo podjetje monarhiije)

Otvoril sem lastno prodajalno

LJUBLJANA

na drobno **Breg 20** na debelo

v Coizovi hiši.

Potniki
v severno in južno AMERIKO
se vozijo sedaj po domači avstrijski progi
AVSTRO-AMERIKANA
Trst-Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro
najnovejši brzoparniki z dvema vrtilkama, električno razsvetljavo,
brezličnim brzovodom, na katerih je za vsakega potnika preskrbjeno, da
dobi dovele domače hrane z vinom, svež kruh, postelje, kopele itd.

Odhod parnikov:
v sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.
Trst-New-York, vsako soboto
Trst-Južna Amerika, vsakih 14 dni.
Trst-Kanada, vsak mesec.
Vskovrstna pojasnila daje drage volje brezplačno pri glavni
agenturi za Kranjsko, Stajersko in Koroško:
SIMON KMETETZ, Ljubljana,
Kolodvorska ulica števil. 26.

Občno konsumno društvo v Idriji

naznanja s tem, da je v svoji seji dne 9. svečana 1913 sklenilo, da se hranilne vloge članom
obrestujejo od 1. januarja 1913 naprej po 5 odstotkov.

Kredit do 30 dni je običajni prost. Čez 30 dni do 6 mesecev se imajo računati obresti po 6 odstotkov
Od kredita nad 6 mesecev pa po 7 odstotkov in sicer že od 30 dni naprej.
Hranilne vloge sprejema društvo vsak dan med uradnimi urami od 8. zjutraj do 12. dopoldne ter
od 2. popoldne do 6. zvečer. — Odpovedni roki so pri društvu najprimernejši in varnost vlog
na boljša, kajti za varnost garantira premoženjska in blagovna vrednost. Vsak član najlažje zaupa
svoje prihranke svojemu zavodu.

Načelstvo.

Družinski kruh

iz pekarnice

„Konsumnega društva
za Ljubljano in okolico“

je najboljši in najcenejši.
Hlebi po 1.75 kg veljajo
samo 56 vin.

Dobi se v vseh prodajalnah
„Konsumnega društva za Ljub-
ljano in okolico“. — Člani,
segajte po njem!

Produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev v Ljubljani

r. z. z. o. z.

se priporoča cenjenemu ob-
činstvu pri nabavi vsakovrst-
nega pohištva, ki ga izdeluje
v lastni, najmodernejše oprav-
ljeni tovarni na Glincah pri
:: Ljubljani. ::

Priporoča se tudi za vsa druga
v mizarstvo stroko spadajoča
:: dela. ::

Delo je vedno solidno,
točno in prav poceni.

Proračune se na zahtevo do-
pošlje brezplačno v najkraj-
:: šem času. ::

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico

registrovana zadruga z omejeno zavezo

naznanja svojim članom, da glasom skupne seje nadzorstva in na-
čelstva z dne 17. januarja 1913 obrestuje odslej

hranilne vloge članov po **5** ¹/₂ ⁰/₀ od dne vloge
do dne dviga.

Dosedanje stanje hranilnih vlog 51.000 K. Dosedanje stanje deležev 32.000 K.
Rezervni zaklad 8000 K. Denarni promet leta 1912.: 1,487.639 K 18 vin.

Pisarna društva v Špodnji Siški, Kolodvorska cesta.

Prodajalne: v Ljubljani: Sodna ulica, Bohoričeva ulica, Krakovski
nasip; v Siški: Kolodvorska cesta, Celovška cesta; na Viču, v Trziču,
na Jesenicah, na Savi in na Koroški Beli.

Pekarna v Spod. Siški, Celovška cesta.

Nadzorstvo.

Načelstvo.